

Od nitke do polhograjske noše

ženski," je pojasnil. V primeru študije Polhograjske noše oziroma kostuma, za kar bi po njegovo bilo primernejše poimenovanje, je povedal, da ta ni bila tako zapletena, saj o njej obstaja izjemno dobra zapuščina. Tako so, kjer je bilo le mogoče, ustvarjalci izhajali iz arhivskih virov – Goldensteinove upodobitve, zapisa Leopolda Kordeža in drugih, skratka: "Kaj bi dali mi v Tržiču in po mnogih slovenskih krajih, da bi imeli takšno dediščino, to je res edinstvena priložnost, ki ste jo na srečo izkoristili." Besede pohvale celotni ekipi, ki je sodelovala v projektu, so bile v veliki meri namenjene tudi šivilji Andreji Stržinar iz Podnarta, ki se je tudi tokrat izkazala. Kot velik izziv in hkrati z veliko odgovornostjo je sprejela ponudbo za izdelavo noše in danes je vesela, da je bila sestavni del tega projekta, je povedala. Priznala je, da je bilo delo pogosto zelo naporno, saj je vsebovalo ogromno ročnega šivanja, prav tako so bila srečevanja in izbira materialov pogosto zelo zapletena. Najtrši oreh sta ji predstavljala kožuh pri ženski in plašč pri moški noši, a tudi tega je z vso previdnostjo in natančnostjo sešila.

Sledil je trenutek veselega pričakovanja. Pred zbrano množico sta stopila domačina, zakonca Kozjek, ki sta si tokrat častno nadela popolnoma novi polhograjski noši. Ta bo odslej še eden od pomembnih

prepoznavnih znakov Polhovega Gradca. Oči zbranih so se za trenutek ustavile in nemo obtičale ter se čudile zares lični in do zadnjega šiva natančno izdelani ženski in moški domači noši, za tem pa se prepustile še besedam strokovnjakov, ki so izdelek še predstavili. Ustavili so se tudi na zanimivih skornjih, ki jih je izdelal čevljar Primož Štrajnar iz Škofljice, izstopajoči moški polhovki, ki jo je naredil Branko Grebenc iz okolice Ribnice, ter čipkarskih detajlih, ki so jih sklekljale roke idrijske čipkariče. Veliko pohvalo in zahvalo pobudnikom in ustvarjalcem je izrekel tudi župan Franc Selnikar, saj so ti opravili veliko in nadvse pomembno delo ter zaključil z besedami: "V življenje jim je uspelo spraviti idejo o polhograjski noši, ki bo prav gotovo postala nov simbol Polhovega Gradca in okolice, s tem pa so prispevali nov kamenček v mozaik uspešnega ustvarjanja prepoznavnosti občine Dobrova - Polhov Gradec." Sledila je le še zahvala pobudnika vsem sodelujočim v projektu ter vsem, ki so s finančnimi zmožnostmi prispevali velik del k realizaciji dolgoletne želje. "Danes stoji pred nami edinstvena, izvirna in lepa polhograjska noša in upravičeno smo ponosni nanjo," je zvenela ena od zaključnih misli povezovalke, ki pa se ji mnogi lahko le pridružimo.

Nadja Prosen Verbič

knjig in prejemnik nagrad s področja kustomiranja, je preko pogovora z moderatorko Romano Jankovec obiskovalcem izdal, da je ustvarjanje ženske noše veliko bolj zanimivo, saj se ta tekom let, desetletij in stoletij

veliko bolj spreminja. "Ženske ste marsikaj odkrile, razkrile, odvrogle in si nadele, moški pa ostajamo v hlačah, pravzaprav smo le tisti, ki se pokaže ob

Polhov Gradec, 27. oktobra – Dogodek, na katerem je bila javnosti prvič predstavljena polhograjska noša, je potekal v Polhograjski graščini na pobudo Folklorne skupine Grof Blagaj, njej ob bok pa so stopili številni strokovnjaki, občina ter drugi, ki so projekt po svojih močeh podprli.

Od nitke do noše so folkloristi Folklorne skupine Grof Blagaj poimenovali dogodek, o katerem so sanjali že nekaj let. Pravzaprav je želja o izdelavi Polhograjske noše tlela že od leta 1976, saj se tu najde mnogo ljudi, "ki skušajo razumeti dediščino in spoštujejo korenine, iz katerih se je (na)rodila narodna in nacionalna zavest", je v priložnostni zgibanki zapisal vodja projekta Janko Dolinar. "A želja je premalo, prvi pravi korak se začne z odločitvijo," je dejal v nagovoru ob dogodku in se dopolnil, "in človek se počuti odlično, ko mu to, kar si je zadal, tudi uspe, kaj šele, če to izgleda boljše in lepše, kot si je lahko zamišljal." Projekt rekonstrukcije oziroma interpretacije oblačenja Polhograjcev je namreč nastal na podlagi upodobitve avstrijskega slikarja Kneza Kurza zum Thurna und Goldensteina, ki je leta 1838 narisal moškega in žensko iz okolice Polhovega Gradca, in ta je bila skupaj z opisom nekaj let kasneje tudi objavljena v ljubljanskem nemškem časopisu Carniola. Po tej podobi, ki je bila nekoč celo

natisnjena na poštni znamki, je z idejami, preučevanjem, načrti, zbiranjem materialov, zahtevnim ročnim šivanjem in drugimi veščinami nastal končni izdelek – polhograjska noša. Dolinar je opomnil na zares zahtevno opravljeno delo, saj so se od takrat do danes navade oblačenja precej spremenile. "Takrat ljudje niso poznali levih in desnih čevljev, navadno niti niso nosili spodnjih hlač, materialov, ki so se uporabljali takrat, se ne dobi več," je navedel in povedal, da so se z vsem tem morali soočiti strokovnjaki. Iskreno se jim je zahvalil za ves trud, tudi za to, ker so popolnoma vsi, ki so bili naprošeni za sodelovanje v projektu, to tudi sprejeli.

Po kulturnih drobtincah, ki jih je natrosila briška otroška folklorna skupina Navihančki, ter ljudski pesmi v izvedbi Nataše Janša je sledila predstavitev, ko so navzoči preko slik na platu lahko spoznali celotno pot nastanka končnega izdelka. Zatem pa so besedo dobili ustvarjalci. Strokovni vodja dr. Bojan Knific, etnolog, folklornik, avtor